

Granskning av årsredovisning 2016

Håbo kommun

Sofia Nylund
Revisionskonsult

Erika Roselea
Revisionskonsult

Ebba Lind
Revisionskonsult

Charlotta Franklin
Revisionskonsult

Roger Burström
*Certifierad
kommunal revisor*

Mars 2016

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	2
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	2
2.2.	Revisionskriterier	3
3.	Granskningsresultat	4
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.2.	Rättvisande räkenskaper	14

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2016. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016. Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag. Vidare bedömer vi att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. Kommunen redovisar ett positivt resultat på 74,9 mnkr, vilket är 48,9 miljoner kronor bättre än budgeterat. Det positiva resultatet förklaras till stor del av intäkter av engångskaraktär.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Nämnderna har totalt fastställt 30 mål för 2016 och av dessa är 20 bedömda som uppfyllda, vilket motsvarar ca 66 procent. Vi noterar att redovisningen av måluppfyllelsen sker på ett enhetligt och överskådligt sätt, och det framgår med god tydlighet för flertalet av nämnderna vad som utgör grund för bedömningen av måluppfyllelsen. Vi bedömer att flertalet mål har nåtts, men kan också konstatera att flera viktiga mål inte nås. I några fall görs bedömningar att mål bedöms som uppfyllda trots att måltal för fastställda nyckelindikatorer ej har uppnåtts.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som tillhandahölls i Connect 2017-02-28.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningsansvarig.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt KRL 4 kap skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning.

I förvaltningsberättelsen finns en del information om kommunens ekonomiska ställning. Det finns även ett utförligt stycke kring framtiden, där behandlas bl.a. investeringar, omvärldsfaktorer, inflation, demografi, budgetföljsamhet och god ekonomisk hushållning. Vi gör bedömningen att ovanstående sammantaget uppfyller kravet enligt KRL 4 kap.

Händelser av väsentlig betydelse

Av förvaltningsberättelsen framgår för kommunen väsentliga händelser under räkenskapsåret. Respektive nämnd och bolag redogör för viktiga händelser i nämndens verksamhetsberättelse.

Förväntad utveckling

Förvaltningsberättelsen innehåller en omvärldsanalys med faktorer som påverkar kommunens ekonomi och berör samhällsekonomin utveckling, arbetsmarknad och demografi. En beskrivning av viktiga förändringar och trender återfinns dessutom i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1, det vill säga frånvaro specificeras på lång- och korttidsfrånvaro och uppdelat på män och kvinnor. Även en åldersindelning i tre åldersgrupper görs. Personalredovisningen lämnar även uppgifter om bl.a. arbetsmiljö och företagshälsovård, pensionsavgångar, åldersstruktur och medellön.

Sjukfrånvaron minskade något under året med 0,2 procentenheter gentemot föregående år och uppgick 2016 till 7 procent. Sjukfrånvaron har minskat kraftigt inom bygg- och miljöförvaltning. Kommunen hade vid årsskiftet 1 471 anställda med varierande tjänstgöringsgrader (exklusive timanställda). Det är en ökning med 68 personer jämfört med föregående år.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av kommunkoncernens organisation, upplysningar om ekonomi och verksamhet samt händelser av väsentlig betydelse i koncernföretagen.

Utöver en beskrivning av kommunkoncernen finns även en beskrivning av kommunens samlade verksamhet, d v s en helhetsbild av den totala kommunala verksamheten, oavsett om den bedrivs i egen regi eller utförs av interna eller externa bolag. Verksamheten i extern regi, d v s där kommunen köper huvudverksamhet från andra utförare, uppgick till 256,3 mnkr under 2016. Det innebär att ca 20 procent av kommunens verksamhet utförs av andra utförare än kommunen (föregående år ca 18 procent).

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1 som en del av uppföljningen av fullmäktiges föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel.

Annat av betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

Mål för god ekonomisk hushållning redovisas samlat i förvaltningsberättelsen med en fördjupad redovisning i nämndernas verksamhetsberättelser. Fyra mål har prioriterats av kommunfullmäktige för 2016. Nämnderna har med utgångspunkt i kommunfullmäktiges mål arbetat fram egna mål, av nämndernas 30 mål bedöms att 20 har uppfyllts under året. Vi uppfattar att den samlade redovisningen samt bedömningen av måluppfyllelsen ger fullmäktige goda förutsättningar att bedöma om verksamhetens resultat är förenligt med de mål som fastställts.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsbudgeten för året uppgick till 196,4 mnkr, inklusive ombudgeteringar från år 2015 för pågående investeringsprojekt. Förbrukning av investeringsmedel uppgick till 75,3 mnkr vid årets slut. Pågående projekt som begärs ombudgeterade till 2017 uppgår till 114,7 mnkr. Ett överskott om 121,1 mnkr redovisas i bokslutet, och om de 114,7 mnkr som begärs ombudgeterade till 2017 beaktas redovisas ett överskott om 6,4 mnkr.

Budget	Utfall	Avvikelse	Pågående projekt	Total avvikelse
-196,4 mnkr	-75,3 mnkr	121,1 mnkr	114,7 mnkr	6,4 mnkr

Kommunstyrelsens tekniska avdelnings investeringsbudget uppgick till cirka 120 mnkr (varav 68,5 mnkr begärs ombudgeterade till 2017) och enligt nämndens verksamhetsberättelse räknas de främsta investeringarna under året som:

- Planerat underhåll av fastigheter (5,6 mnkr)
- Planerat underhåll vägar och gator (12 mnkr)

3.1.1.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Driftsredovisningen visar avvikelsen i förhållande till den budget som kommunfullmäktige beslutat om för nämnderna för året. I driftsredovisningen har interna transaktioner inte eliminerats.

Nämndernas budgetavvikelse redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per nämnd, tkr	Utfall 2016	Budget	Budgetavvikelse	Avvikelse i procent
Kommunfullmäktige	-789	-1 049	260	25
Barn- och utbildningsnämnd	-496 287	-503 833	7 546	2
Bygg- och miljönämnd	-15 595	-19 409	3 814	20
Kommunstyrelsen	-166 316	-174 663	8 347	5
Revision	-992	-1 118	126	11
Räddningstjänsten	-19 075	-19 075	0	0
Socialnämnd	-49 565	-60 245	10 680	18
Stöd till politiska partier	-943	-1 000	57	6
Valnämnden	0	-7	7	100
Vård- och omsorgsnämnd	-215 728	-214 305	-1 423	-1
Överförmyndare	-2 045	-1 628	-417	-26
Summa nämnderna	-967 335	-996 332	28 997	3

Totalt redovisar nämnderna en positiv avvikelse mot budget på ca 29 mnkr (21,3 mnkr 2015) varav Barn- och utbildningsnämnden (+7,5 mnkr), socialnämnden (+10,7 mnkr) och kommunstyrelsen (+8,3 mnkr) redovisar de största positiva avvikelserna. Negativa avvikelser redovisas av Vård- och omsorgsnämnden (-1,4 mkr) och överförmyndarnämnden (-0,4 tkr).

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning om att balanskravet har uppfyllts för år 2016. Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag.

Avstämning enligt balanskravet:

Årets resultat	74,9 mnkr
Realisationsvinster	- 12,6 mnkr
Resultat enligt balanskravet	62, 3mnkr

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som förenlig med fullmäktiges finansiella mål. Vi delar kommunstyrelsens bedömning om att de fastställda delmålen samt att det långsiktiga målet om att skatten inte ska höjas har uppnåtts.

Vi bedömer utifrån redovisningen av måluppfyllelsen i årsredovisningen att det verksamhetsmässiga resultatet delvis är förenligt med fullmäktiges mål. Nämnderna har totalt fastställt 30 mål för 2016 och av dessa är 20 bedömda som uppfyllda, vilket motsvarar ca 66 procent.

Vi noterar att redovisningen av måluppfyllelsen sker på ett enhetligt och överskådligt sätt, och det framgår med god tydlighet för flertalet av nämnderna vad som utgör grund för bedömningen av måluppfyllelsen. Vi bedömer att flertalet mål har nåtts, men kan också konstatera att flera viktiga mål inte nås. I några fall görs bedömningar att mål bedöms som uppfyllts trots att måltal för fastställda nyckelindikatorer ej har uppnåtts. Det lämnas heller inga förklaringar till hur de avvikande bedömningarna har gjorts.

3.1.3.1. Finansiella mål

Kommunens finansiella mål för perioden redovisas inom fullmäktiges målområde "Håbo en kommun med sund ekonomi". I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som har fastställts, se sammanställning i tabellen nedan.

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2016	Utfall delår	Måluppfyllelse
Håbo kommuns verksamhet präglas av god ekonomisk hushållning. Skatten ska inte höjas och bör vara i samma nivå med jämförbara kommuner i Mälardalen	Uppfyllt Utdebiteringen är 21,34, vilket är samma som 2015.	Uppfyllt Håbo kommun ligger i mitten av länets kommuner tillsammans med Enköpings kommun, när det gäller skattesats till kommunen.
Kommunens resultat ska över perioden uppgå till minst två procent av skattenettot.	Uppfyllt KS bedömer målet som uppfyllt för perioden. Resultatet som andel av skattenettot uppgår till 13,2 %	Uppfyllt Kommunens resultat för året är 7,2 procent av skattenettot.

Kommunens investeringar, exklusive exploateringsrelaterade kostnader, ska vara egenfinansierade.	Uppfyllt Kommunens investeringar har under jan-aug finansierats helt med egna medel	Uppfyllt Kommunens investeringar, exklusive exploateringsrelaterade kostnader, har finansierats helt med egna medel och målet har nåtts.
Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad.	E/T Inga överskott eller intäkter av engångskaraktär har uppkommit under året	Uppfyllt Överskott och intäkter av engångskaraktär har använts till att minska skuldsättningsgraden, vilken har minskat under året.
Exploateringsverksamheten ska totalt sett ge ett ekonomiskt överskott till kommunen	Uppfyllt Alla pågående exploateringsprojekt beräknas sammantaget ge ett överskott på 58 mnkr under projekttiden.	Uppfyllt Alla pågående exploateringsprojekt beräknas tillsammans ge ett överskott/nettoexploatering på 48 miljoner kronor under projekttiden.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

För perioden 2016-2018 har fyra målområden prioriterats av kommunfullmäktige. Håbo kommun ska under perioden bli:

- Attraktiv
- Kvalitativ och effektiv
- Hållbar
- en kommun med sund ekonomi (innehåller finansiella mål)

Med utgångspunkt ifrån kommunfullmäktiges mål har varje nämnd och styrelse i uppdrag att årligen arbeta fram egna måldokument. Av de totalt 30 formulerade målen anses 20 av 30 som uppfyllda vilket motsvarar en måluppfyllnad om 66,7 %.

	Antal nämndmål	Antal uppfyllda	Utfall i procent
Mål 1. Attraktiva Håbo	7	4	57,1
Mål 2. Kvalitativa och effektiva Håbo	10	7	70,0
Mål 3. Hållbara Håbo	6	2	33,3
<i>Mål 4. En kommun med sund ekonomi - se avsnitt för finansiella mål</i>	7	7	100
Totalt	30	20	66,7 %

Av tabellen nedan framgår den av kommunen bedömda måluppfyllelsen per nämnd, inklusive finansiella mål.

Styrelse/nämnd	Antal mål	Antal uppfyllda	Utfall i procent
Kommunstyrelsen	7	3	43 %
Bygg- och miljönämnd	6	3	50 %
Barn- och utbildningsnämnden	4	4	100 %
Socialnämnden	3	2	67 %
Vård- och omsorgsnämnden	3	2	67 %
Överförmyndarnämnden	3	2	67 %
De finansiella målen	4	4	100 %
Antal uppfyllda	30	20	67 %

Vår bedömning är att redovisningen av måluppfyllelsen sker på ett i huvudsak enhetligt och överskådligt sätt, och det framgår med god tydlighet för flertalet av nämnderna vad som utgör grund för bedömningen av måluppfyllelsen. Vi noterar att flertalet mål bedöms ha nåtts, men också att flera mål som bedöms viktiga inte har nåtts. Måluppfyllelsen har enligt årsredovisningen i fyra olika fall påverkats

negativt av tillfällig resursbrist, problem med tillförlitliga mätningar och incidenter av engångskaraktär. Samtliga av dessa återfinns under målområde 3 Hållbara Håbo, där aktiviteter för att främja en bättre inomhusmiljö inom förskole- och skollokaler samt stöd för en effektiv och balanserad förvaltning av natur- och vattenresurser inte har genomförts. Detta medför att målen inte är uppfyllda vilket gett en måluppfyllnad på endast 33 procent inom målområdet.

Enligt KRL 4 kap 5 § framgår att förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om kommunfullmäktiges mål har uppnåtts. I årsredovisningen finns sammanfattande text om var och ett av kommunfullmäktiges mål med en procentuell måluppfyllnad, samt redovisning för respektive undermål/indikator.

3.1.4. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Bedömning och iakttagelser

Styrelsen och nämndernas redovisning av sitt uppdrag sker enligt en enhetlig struktur. Nämndernas redogörelser har i allt väsentligt upprättats i enlighet med anvisningarna.

Vi bedömer att nämndernas redovisningar visar utfallet av årets verksamhet i förhållande till fastställda mål och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Redovisningen är i huvudsak tydlig med angivande om huruvida målen bedömts uppfyllda.

Vi noterar dock att flera mål har bedömts som uppfyllda trots att inte majoriteten av de fastställda nyckeltalen/indikatorerna varit uppfyllda. Vidare noterats att ett stort antal indikatorer inte har utfall för 2016, och således ej kan användas som bedömningsunderlag.

Slutligen noterar vi att det i vissa fall skiljer ett flertal procentenheter mellan mål och utfall för indikatorerna i fall där de bedömts vara gula.

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag och fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Årets måltal, samt utfall för 2015 redovisas för samtliga nyckelindikatorer som kopplats till målen. De bedömningar av måluppfyllelsen som redovisas är kommunens.

Kommunstyrelsen

Redovisningen omfattar uppdrag och ansvarsområde, måluppfyllelse, mått, årets händelser, intern kontroll, valfrihet och konkurrens, resultaträkning och ekonomisk analys, driftredovisning, investeringar samt viktiga förändringar och trender.

Attraktiva Håbo		Kommentar PwC
Planberedskap för nya företagsetableringar och bostäder ska ligga i fas med identifierade behov.	 Uppfyllt.	<i>Vi noterar att två av tre nyckelindikatorer är icke uppfyllda.</i>
Alla i Håbo skall ges goda förutsättningar att må bra och utvecklas.	 Inte uppfyllt.	<i>Årsredovisningen menar att "trots många aktiviteter är bedömningen att målet inte är uppfyllt för året". Vi konstaterar att endast en av fem indikatorer uppfyllts.</i>
Kvalitativa och effektiva Håbo		
Håbo kommun är en attraktiv arbetsgivare.	 Inte uppfyllt.	
Öka effektiviteten och kvaliteten inom samtliga kommunstyrelsens verksamheter genom ständiga förbättringar.	 Uppfyllt.	
Hållbara Håbo		
Håbo kommun värnar om och inspirerar till god matkultur med näringsriktiga och lustfyllda måltider i en lugn och rofylld miljö.	 Inte uppfyllt.	<i>Endast en av fem indikatorer har varit mätbar.</i>
Öka energieffektiviseringen i kommunens fastigheter och verksamheter.	 Inte uppfyllt.	
Håbo en kommun med sund ekonomi		
Exploateringsverksamheten skall totalt sett ge ett ekonomiskt överskott.	 Uppfyllt.	

Vi kan konstatera att kommunstyrelsen har bedömt mål som uppfyllda trots att indikatorerna inte har nått upp till fastställt mål.

Överförmyndarnämnden

Redovisningen omfattar uppdrag och ansvarsområde, måluppfyllelse, mått, årets händelser, intern kontroll, resultaträkning och ekonomisk analys, driftredovisning samt viktiga förändringar och trender.

Kvalitativa och effektiva Håbo		Kommentar PwC
Förvaltningen ska utveckla sina handlägningsrutiner och tydliggöra förväntningarna på ställföreträdarna.	 Uppfyllt	
Förvaltningen ska förbättra stödet till huvudmännen genom kompetensutveckling av ställföreträdarna.	 Inte uppfyllt	<i>På grund av personalbrist har indikatorn inte kunnat genomföras, och inget resultat finns.</i>
Förvaltningens information på hemsidan ska förbättras.	 Uppfyllt	

Vi noterar dock att resultatmålet om att högst 5 procent av gode männen/ förvaltarna skulle välja att avsäga sig uppdrag under året inte har nåtts, utan utfallet blev 12 procent.

Barn- och utbildningsnämnd

Redovisningen omfattar uppdrag och ansvarsområde, måluppfyllelse, mått, årets händelser, intern kontroll, resultaträkning och ekonomisk analys, driftredovisning, investeringar samt viktiga förändringar och trender.

Attraktiva Håbo		Kommentar PwC
Håbos kommunala förskolor och skolor ska nå höga resultat.	 Uppfyllt.	<i>Fyra av tolv indikatorer är uppnådda, två är icke uppnådda och resterande är inte uppnådda men nära. (några procentenheter ifrån)</i>
Kvalitativa och effektiva Håbo		
Alla barn och elever i Håbos kommunala förskolor och skolor ska minst nå målen.	 Uppfyllt.	<i>Två av fyra indikatorer är uppnådda, resterande två är det inte.</i>
Hållbara Håbo		
Håbos kommunala förskolor och skolor ska vara trygga och främja en livslång lust att lära.	 Uppfyllt.	<i>Tre av sex indikatorer är uppnådda, resterande tre är det inte.</i>
Håbo en kommun med sund ekonomi		
Håbos kommunala förskolor och skolor ska kännetecknas av en resurseffektiv verksamhet.	 Uppfyllt.	<i>Två av sex indikatorer är uppfyllda, två är det inte och två saknar helt utfall för 2016.</i>

Socialnämnden

Redovisningen omfattar uppdrag och ansvarsområde, måluppfyllelse, mått, årets händelser, intern kontroll, valfrihet och konkurrens, resultaträkning och ekonomisk analys, driftredovisning, investeringar samt viktiga förändringar och trender.

Attraktiva Håbo		Kommentar PwC
Förtroendet för socialtjänstens verksamhet ska öka.	 Inte uppfyllt	<i>Tre av sex indikatorer saknar utfall för 2016. Ingen av de resterande har uppnåtts.</i>
Vid beslut om insatser inom vuxenheten ska barnperspektivet beaktas.	 Uppfyllt	
Kvalitativa och effektiva Håbo		
Genom individuellt anpassade insatser på hemmaplan ska placeringar av barn och unga så långt som möjligt undvikas.	 Uppfyllt	

Vård- och omsorgsnämnd

Redovisningen omfattar uppdrag och ansvarsområde, måluppfyllelse, mått, årets händelser, intern kontroll, patientsäkerhet, valfrihet och konkurrens, resultaträkning och ekonomisk analys, driftredovisning, investeringar samt viktiga förändringar och trender.

Attraktiva Håbo		Kommentar PwC
Öka det individuella förhållningssättet inom all vård och omsorg	 Inte uppfyllt	<i>Tre av fyra indikatorer är icke-uppfyllda.</i>
Kvalitativa och effektiva Håbo		
Öka vårdens och omsorgens kvalitet och effektivitet genom att tillvarata ny teknik och kompetensutveckla medarbetarna.	 Uppfyllt	
Håbo en kommun med sund ekonomi		
Öka det förebyggande, rehabiliterande och habiliterande arbetssättet inom all vård och omsorg.	 Uppfyllt	

Bygg- och miljönämnden

Redovisningen omfattar uppdrag och ansvarsområde, måluppfyllelse, mått, årets händelser, intern kontroll, resultaträkning och ekonomisk analys, driftredovisning, investeringar samt viktiga förändringar och trender.

Attraktiva Håbo		Kommentar PwC
Bidra till en god bebyggd miljö som värnar om och uppmärksammar kulturvärden.	 Uppfyllt	
Kvalitativa och effektiva Håbo		
Trivsamt och effektiv arbetsplats där medarbetarna arbetar i god dialog tillsammans och gentemot invånare och företagare.	 Inte uppfyllt	
Nöjda nyttjare av bygg- och miljöförvaltningens verksamhet.	 Uppfyllt	<i>Tre av fem indikatorer är uppnådda.</i>
Hållbara Håbo		
Stödja en effektiv och balanserad förvaltning av natur- och vattenresurser i kommunen.	 Inte uppfyllt	<i>Två av tre indikatorer är uppnådda, den tredje är icke uppfylld.</i>
Främja en bättre inomhusmiljö inom förskole- och skollokaler genom ökad samordning mellan bygglov och miljö.	 Inte uppfyllt	
Öka kunskapen om radonhalten i inomhusmiljön.	 Uppfyllt	

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

I granskningen har alla väsentliga avvikelser i jämförelse med budget och föregående års utfall analyserats utan anmärkning.

Kommunen redovisar ett positivt resultat på 74,9 mnkr, vilket är 48,9 miljoner kronor bättre än budgeterat. Det positiva resultatet förklaras till stor del av intäkter av engångskaraktär, bl.a. följande:

- stimulansmedel för ökad bostadsbyggande om 4,6 miljoner kronor,
- särskilt statsbidrag i för extraordinära åtgärder för flyktingverksamhet 10,2 mnkr (erhölls december 2015 men har enligt RKR:s yttrande kunnat användas 2016)
- reavinst vid försäljning av fastigheter 3,0 miljoner kronor
- försäljning av exploateringsfastigheter 9,8 miljoner kronor

Inom ramen för granskningen av resultaträkningen har vi även gjort en periodiseringskontroll av leverantörs- och kundfakturor bokförda i december 2016 respektive januari 2017. Inga avvikelser noterades.

3.2.2. Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Komponentavskrivningar har tillämpas av kommunen från och med 2016. Vår bedömning är därmed att kommunen följer god redovisningssed som den kommer till uttryck i RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar.

I granskningen av balansräkningen har noterats att kommunen bokat upp ca 2 mnkr för lite avseende överenskommelsen med Migrationsverket om tillhandahållande av platser. Hanteringen har försämrat årets resultat med motsvarande belopp.

3.2.3. *Kassaflödesanalys*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar.

Vi har granskat att posterna i kassaflödesanalysen stämmer överens med balans- och resultaträkningen i tillämpliga delar. Kassaflödesanalysen är uppställd enligt RKR 16.2 och i vår mening finns noter i tillräcklig omfattning. Vidare har vi kontrollerat att uppgifterna i kassaflödesanalysen verkar rimliga med hänsyn till vad som är känt om kommunen och vad som i övrigt framkommer i årsredovisningen.

3.2.4. *Sammanställd redovisning*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden.

Granskningen har gjorts av kommunens upprättade koncernark. Vi har kontrollerat att bolagens balans- och resultaträkningar har lagts in korrekt. Utöver detta har vi kontrollerat att kommunens resultat lagts in korrekt och att alla nödvändiga eliminerings gjorts. Granskningen av den sammanställda redovisningen har gjorts utan anmärkning.

Av RKR 8.2 Sammanställd redovisning framgår att noter till resultat- och balansräkningens poster ska i årsredovisningen utgöras av specifikationer till resultat- och balansposter och vara av samma typ som kommunens samt redovisas jämte dessa. Vi gör bedömningen att koncernens noter uppfyller kraven ovan men att de inte redovisas jämte kommunens noter. Motsvarande avvikelse noterades föregående år.

3.2.5. *Tilläggsupplysningar*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar i huvudsak uppfyller KRLs krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Följande rekommendationer har dock kommunen inte följt fullt ut:

RKR 2.1, 7.1 och 17.1 Särskild avtalspension och visstidspension samt upplysningar	I huvudsak	Det saknas i not kompletterande information om eventuella visstidsförordnanden.
RKR 8.2 Sammanställd redovisning	I huvudsak	Koncernens noter ska redovisas jämte kommunens noter. Uppgifter om uppdragsföretag saknas.
RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar	I huvudsak	Uppgift om nyttjandeperiod eller tillämpad procentsats för avskrivning saknas.
RKR 15.1 Lånekostnader	Delvis	Uppgift om summan av aktiverad lånekostnad saknas där alternativregeln har tillämpas.
RKR 20 Redovisning av finansiella tillgångar och finansiella skulder	Delvis	Vi noterar att följande upplysningar saknas: a) En sammanfattande beskrivning av policy för hantering av för kommunen väsentliga risker förknippade med finansiella tillgångar och finansiella skulder, såsom exempelvis ränterisk, valutarisk, kreditrisk, etc. b) Genomsnittlig räntebindningstid. c) En analys över upplåningens förfallostruktur.

2016-03-21

Sofia Nylund
Projektledare

Roger Burström
Uppdragsledare